

A tanuló kódszáma:

Državni izpitni center

N 1 3 1 1 3 1 2 1

RENDES MÉRÉS

2.

szakasz

2013. május 9., csütörtök / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök: a tanuló által hozott kék vagy fekete töltőtoll vagy golyóstoll. A tanuló egy értékelőlapot kap.

2. szakasz végi

ORSZÁGOS TUDÁSFELMÉRÉS

ÚTMUTATÓ A TANULÓNAK

Figyelmesen olvasd el ezt az útmutatót!

Kódszámodat ragaszd, illetve írd be a jobb felső sarokban levő keretbe és az értékelőlapra!

Mielőtt a feladatok megoldásába kezdenél, óvatosan tépd ki a mellékletet, amelyen a két szöveg található!

Ezután figyelmesen olvasd el az egyes feladatok utasítását, és oldd meg a feladatokat!

Írott betűkkel, olvashatóan írd!

Ha tévedtél, válaszodat húzd át, majd írd le a helyeset!

A végén még egyszer ellenőrizd a válaszaidat!

Sok sikert kívánunk.

A felmérőlap terjedelme 12 oldal, ebből 1 üres.

Melléklet az I. részhez

A HÁZISERTÉS

Az ember 9000 évvel ezelőtt nemesítette ki a házisertést a vaddisznóból. A vadállatból háziállattá válás hosszú folyamat. Kezdetben az elejtett anyaállat kicsinyeit fogták be. Ólakban tartva, gondozva, etetve az állatok idővel megszeliődtek. A megváltozott tartási körülmények hatására a vadon élő őstulajdonságai megváltoztak.

A házisertésfajták a vaddisznótól örökölték falánkságukat, csillapíthatatlan étvágyukat, gyors növekedésüket és szaporaságukat.

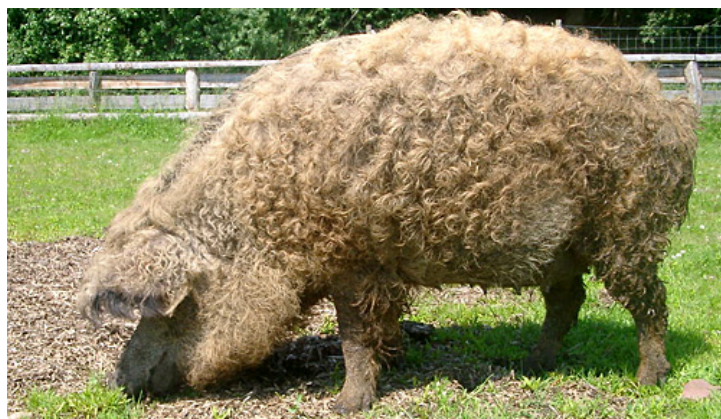
A házisertés testét belső csontos váz szilárdítja. Ennek tengelyében a gerincoszlop húzódik, melyhez a fej és a végtagok kapcsolódnak. Lábai rövidek, végükön 4-4 ujj van. Az ujjak közül csak kettő éri el közvetlenül a talajt. A szétterpeszthető ujjak lehetővé teszik, hogy mocsaras talajon is biztonságosan mozogjon. Az ujjak végét megvastagodott, elhalt bőr, a pata borítja.

Mindenevő fogzatának köszönhetően növényi és állati eredetű táplálékot egyaránt fogyaszt. A megrágott táplálékot együregű, egyszerű gyomrában és beleiben emészt meg. Burgonyával, takarmányrépával, gabonafélék termésével és konyhai hulladékkal etetik. Őseitől örökölte hosszú orrát, amelynek vége erős, korong alakú szerv. Természetes környezetben ennek segítségével túrja ki a talajból a táplálékot.

Négy hónapos vemhesség után 8–15 malacot ellik, melyeket az emlőiben képződő tejjel táplál.

Érdekességek, megfigyelések, kísérletek

Ősi magyar sertésfajta a mangalica. Elsősorban zsírjáért tenyésztették. Igénytelen fajta, a kondások régen nagy kondákban hajtották őket az erdőbe, füves területekre, ahol félvad tartásban maguk keresgélték-turkálták össze táplálékukat.

(Horváth M. – Molnár L. – Szentirmainé B. M.: Természetismeret az 5. osztály és a 11 éves korosztály számára, Apáczai Kiadó, Celldömölk, 2001, 132. o. nyomán)

Melléklet a II. részhez

A KISKONDÁS

– népmese alapján –

Színpadra alkalmazta:
Steinwender József

1. szövegrész

1. jelenet, 1. kép

Szegényasszony, kiskondás

SZEGÉNYASSZONY	(Balról be.) Kisfiam! Hallod-e?... Kisfiam!... Merre vagy már? Hozod-e azt a tejet?
KISKONDÁS	(Csak a hangja hallatszik.) Igen, Idesanyám! Merre van?... Hallja-e?... Hallja-e?...
SZEGÉNYASSZONY	Hallom, hallom!... Itt vagyok! Hozod már a tejet?
KISKONDÁS	Hoznám én, idesanyám! (Megjelenik.) Hoznám, de hallgassa csak, mit mondok én!
SZEGÉNYASSZONY	No, ugyan mit?
KISKONDÁS	Hát azt, hogy nagy baj van ezzel a mi tehenünkkel. Nemcsak hogy tejet nem ad, de amint lekucorodtam, hogy megfejjem, hát bizony, hogy felrúgott! No de úgy ám, hogy még a fejőszék lába is eltört. (Mutatja.) Magam meg vagy tíz, mit tíz!, húsz métert is repültem. Sajog is most mindenem! Én aztán vissza nem mentem. Nem ad az ma tejet! Nem akar!
SZEGÉNYASSZONY	Ugyan ne bolondozz velem! Hogyne adna! Hiszen alig tudott menni, amikor megjött. Úgy duzzadt a tőgye!
KISKONDÁS	Ennek bíz nem!... Sőt! Inkább nagyon is fürge volt! Fel is rúgott! Amint mondtam idesanyámnak!
SZEGÉNYASSZONY	Aztán melyik tehenet akartad te megfejni, fiam?
KISKONDÁS	Melyiket? Melyiket? Azt a sötétet, amelyik...
SZEGÉNYASSZONY	Bolond vagy te, fiam! Az hogyne rúgott volna föl! Hiszen az a bika! Na menj a dolgodra! Na menj már! Ne is lássalak! Holnaptól a disznók közt a helyed! Te leszel a kondásom!

2. szövegrész

3. jelenet

Kisbíró, kiskondás

KISBÍRÓ	Közhírré tétetik! A mi legbölcsebb királyunk egyetlen leánya annak adja a kezét, aki úgy el tud bújni, hogy az meg nem találja! Csak az vállalja a próbát, akinek nem kedves az élete, mert ha a királykisasszony megleli az elbújt legényt, annak feje karó végibe fog díszelegni, s nem a nyakán!
KISKONDÁS	No hiszen! Ne üvöltözz, te kisbíró! Nem látod, hogy alszom!? Menj a dolgodra! Máshol parádézz, ne zörgess itt, ahol békés emberek pihennek!
KISBÍRÓ	No hiszen! Te semmirekellő! Te aztán mást se csinálsz! Még hogy én felverlek!? Téged nem lehet felverni, mert mindig csak henyélsz!

I. RÉSZ

Az I. rész feladatai *A házisertés* című szöveghez kapcsolódnak.

Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Pótold a hiányzó adatokat a mondatban!

A szöveg _____ jelent meg a Természetismeret című tankönyv
(*Mikor?*)

_____ oldalán.
(*Hányadik?*)

	1
--	---

2. Mit nem tudtál meg a tankönyvről? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A Hogy kik írták.
B Hogy kinek a részére készült.
C Hogy ki illusztrálta.
D Hogy melyik kiadónál jelent meg.

	1
--	---

3. Írd be a táblázatba a házisertés kért jellemzőit!

Lábujjak száma lábanként	
Fogazata	
Gyomra	
Orra	

	2
--	---

4. Igaz vagy hamis? Ha az állítás igaz, karikázd be az I-t, ha pedig hamis, akkor a H-t!

A vaddisznóból rövid idő alatt nemesítették ki a házisertést.   I   H

A mangalica nem igényel különösebb törődést.   I   H

	2
--	---

5. Hány malaca van általában a házisertésnek, és mennyi ideig hordja őket a hasában?

Malacok száma: _____

Idő: _____

	1
--	---

6. Fogalmazd meg röviden, mit jelent a pata szó!

_____

	1
--	---

7. Írd ki:

a) a második bekezdésből a *torkosság* szó rokon értelmű párját: _____

b) az utolsó bekezdésből a *mostanában* szó ellentétes értelmű párját: _____

	2
--	---

8. Kapcsolj a felsorolt szavak közül a *disznó* szóhoz olyan utótagot, hogy a mondatba illő összetett szavakat kapjad! Ha kell, toldalékd is a szavakat!

bél, bőr, ölés, sajt, zsír

Napjainkban nagy eseménynek számít a _____ .

A háziasszonyok hurkát készítene, amit _____ töltenek.

	2
--	---

9. Válaszd el minden lehetséges helyen!

szétterpeszthető _____

	1
--	---

10. a) Számozással (1-től 5-ig) állítsd betűrendbe az alábbi szavakat!

___ nemesít

___ szelídül

___ táplál

___ segít

___ örököl

b) Milyen szófajúak az a) feladat szavai? Írd a vonalra!

_____

	2
--	---

11. Pótold a hiányzó rövid vagy hosszú magánhangzókat és mássalhangzókat, illetve a *j* vagy *ly* betűt!

Szombaton a nagymamám disznótoros vacsorára h___vott bennünket. A fri___
húsból finom pörkölte___ főzött. Anyukám pedig há___aspogácsát is sütött.

	2
--	---

12. Az alábbi mondatban két melléknév van. Írd le a második melléknév középfokú és felsőfokú alakját!

A kondások régen nagy kondákban hajtották őket az erdőkbe, füves területekre.

_____

	1
--	---

13. Egészítsd ki a mondatokat a zárójelben megadott szavak megfelelően toldalékolt alakjával!

A hurka _____ kására vagy rizsre is szükség van.
(*elkészítés*)

A _____ tepertőt is készítenek.
(*szalonna*)

	2
--	---

14. Alakítsd át felszólító mondatná az alábbi kijelentő mondatot úgy, hogy a szám és a személy változatlan maradjon!

A disznót burgonyával, takarmányrépával és konyhai hulladékkal etetjük.

	2
--	---

15. Kérdezz egy-egy kérdőszóval az aláhúzott szavakra!

Őseitől örökölte hosszú orrát. _____

Elsősorban zsírjáért tenyésztették. _____

	2
--	---

II. RÉSZ

A II. rész feladatai A kiskondás című szöveg két részéhez kapcsolódnak.

Figyelmesen olvasd el a két szövegrészt, majd oldd meg a feladatokat!

1. Melyik állítások igazak a szövegre, illetve annak részeire? Karikázd be a két megfelelő válasz betűjelét!

- A A szövegrészek egy dramatizált mese részei.
- B Az első szövegrész a teljes szöveg közepéről származik.
- C A címszereplő mindkét szövegrészben szerepel.
- D A szöveg versben íródott.

	2
--	---

2. Hol történik az első szövegrész cselekménye? Írd a vonalra!

	1
--	---

3. Mit nem tudunk meg az első szövegrészből? Karikázd be a megfelelő válasz betűjelét!

- A Hogy a címszereplő a szegényasszony fia.
- B Hogy miért haragudott meg rá a szegényasszony.
- C Hogy a fiú buta volt.
- D Hogy a fiú lusta volt.

	1
--	---

4. Mi bizonyítja, hogy a fiú butácska volt? Röviden fogalmazd meg!

	1
--	---

5. A címszereplő milyen tulajdonságát ismerted meg az alábbi kijelentéséből? Írd a megfelelő választ a vonalra!

Magam meg vagy tíz, mit tíz!, húsz métert is repültem.

	1
--	---

6. Jogosan kiabált-e szerinted a fiú a kisbíróra? Indokold meg a véleményedet!

	2
--	---

7. Figyelmesen olvasd el az alábbi részletet!

KISKONDÁS (Csak a hangja hallatszik.) Igen, Idesanyám! Merre van?...
Hallja-e?... Hallja-e?...

a) Húzd alá a részletben azt, amit a kiskondás mond!

b) Mi a részlet többi részének a célja?

	2
--	---

Üres oldal